

Gamle regninger, en valuta-tabbe og lave malmpriser gjør veien videre usikker for Rana Gruber.
– 2016 blir et tøft år, sier administrerende direktør Kjell Sletsjøe.

– Kommer vi oss helskinnet gjennom 2016, da står vi på noe tryggere grunn.

Kjell Sletsjøe, administrerende direktør hos Rana Gruber AS, liker ikke å spå. Slikt overlater han til, som han sier det, Snåsamannen og børsmejlere. Så når han får spørsmålet som nærmest alle stiller; om han vet når markedet vil snu og pila kan begynne å peke oppover igjen, så er svaret enkelt og greit ”nei”.

Det man imidlertid får vite mye om, er realitetene og konsekvensene av disse. Et malm-marked i betydelig ubalanse, etter at Brasil og Australia har økt produksjonen. Et Kina, som alle satte og fortsatt setter sin lit til, som alene ikke klarer å absorbere produksjonsveksten.

Overproduksjon fører til prisfall. Slik er markedsmekanismene. På om lag tre år har malmprisene falt med 80 prosent. Et marked i nærmest fritt fall tvinger frem tiltak. Ikke alle klarer å omstille seg raskt nok.

– I Skandinavia er det bare LKAB og oss igjen, av det som var fem malmselskap. Syd-Varanger, Dannemora og Northland er lagt ned, sier Sletsjøe.

Stabilt lavt

Sletsjøe har invitert oss inn på sitt kontor i Gullsmedvika. Administrasjonen holder til i et nytt bygg som ble ferdigstilt i 2012, i

etterkant av brannen i oppredningsverket for ganske nøyaktig fem år siden. Rana Gruber har vært ute i hardt vær før.

– Dere skal da få hver deres kopp. Går vi ned, da skal vi gå ned med stil, humrer Sletsjøe, når Gule Siders fotograf og journalist foreslår at de kan dele en kopp kaffe, for å lette litt på byrden.

Sletsjøe tar en slurk kaffe fra en termokopp, griper en blyant og tegner en graf på et ark som ligger på bordet foran han. Høye fjell og dype daler. Tett i tett. Et marked pleier å svinge, brått og mye. Problemet i malmbransjen er at prisene har vært svært lave, svært lenge. Sletsjøe tegner en rett strek på tvers av de bratte kurvene.

– Da prisene var oppe i 140 dollar for noen år side så man bare rart på folk som advarte mot et prisfall 25-30 prosent. De som nevnte 80 dollar ble bare ledd av. Nå er vi nede i 40 dollar, sier Rana Gruber-direktøren.

Valuta-smell

Som om ikke en dyster markedssituasjon er utfordrende nok; Rana Gruber må spise av egen likviditet, for å betale gamle regninger. Det som kunne dempet svien noe, svak norsk kronekurs, gir ingen komfort. Rana Gruber lyttet til det som viste seg å være dårlige råd, da de valgte å sikre norsk krone mot dollar før 2013. Det har man tapt mange titalls millioner på i 2015, og man vil fortsette å tape i 2016.

– Dette blir veldig teknisk, men kort forklart: Det er skikkelig dårlig butikk å måtte kjøpe dollar for over åtte kroner, for så å få seks kroner igjen for den, sier Kjell Sletsjøe.

Og så har man eiendomsskatt-tvisten med Rana kommune. Lagmannsretten har opphevet kommunens innkreving av eiendomsskatt fra Rana Gruber for perioden 2011-2015, og Rana Gruber har krevd 24 millioner kroner tilbakebetalt fra kommunen. Så langt har Rana kommune betalt seks millioner kroner av dette. Rana Gruber har tatt ut stevning mot kommunen, for å få utbetalt resten.

– Når vi har regninger som skal betales, da sier det seg selv at 18 millioner kroner er mye penger. Svært mye penger, sier Rana Grubers sjef.

Noe av det første Sletsjøe gjorde tidlig i 2014 etter at han overtok som administrerende direktør ved Rana Gruber sommeren 2013, var å iverksette effektiviseringstiltak. To år senere er resultatene godt målbare. Kostnadsnivået i 2015 var om lag 380 millioner kroner lavere enn det var et par-tre år tidligere. Antall ansatte og innleide er redusert fra rundt 460, til at man går langt under 300-merket nå på nyåret.

– Dette har vært helt nødvendig. Hadde vi drevet med de samme kostnadene som for tre år tilbake, da ville vi endt med et driftsunderskudd på 390 millioner kroner i stedet for 10 millioner kroner, i 2015. Eller